

Intervju: General Knud Bartels, predsedujoči Vojaškemu odboru Nata

VARNOST IMA SVOJO CENO, VENDAR JE CENA POMANJKANJA VARNOSTI VELIKO VIŠJA

Prav v obdobju leta, v katerem mineva 100. obletnica začetka prve svetovne vojne, je Slovenijo in Slovensko vojsko obiskal general Knud Bartels, predsedujoči Vojaškemu odboru zavezništva. Stoletje je dolga doba, še posebej zadnje. Mnogi so prepričani, da se je prav v zadnjem največ spremenilo, razvilo in napredovalo. Na področju oboroženih sil in mednarodne globalne varnosti že tako kaže. Da bi se o tem prepričali, smo se dogovorili za pogovor z generalom Bartelsom, ki je poleg zavzetega opravljanja svoje funkcije tudi velik ljubitelj zgodovine, še posebej tiste, povezane s prvo svetovno vojno.

General, dobrodošli v Sloveniji. Tu se poleg različnih drugih znamenitosti lahko pohvalimo z veliko urejenimi spomeniki prve svetovne vojne in prepričana sem, da si je mogoče ogledati kar nekaj zanimivosti, če vam čas dopušča. Na našem ozemlju se je v tistem času veliko dogajalo, bilo je veliko bitk in žrtev. Kakšen je vaš odnos do tega obdobja? Kako danes vidite in razumete takratne varnostne razmere in ali jih lahko primerjamo s sodobnimi?

Glede na to, da me vojaška zgodovina zelo zanima in sem preučil že velik del tega obdobja, bi lahko rekel, da je to, čemur smo danes priča po svetu, tako ali drugače posledica prve svetovne vojne. Menim, da ne moremo v celoti primerjati enega stanja z drugim, saj se nič ne ponovi popolnoma enako, lahko pa se učimo iz izkušenj v preteklosti in te izkušnje prenesemo naprej. Lahko se nekaj

naučimo iz taktičnih, operativnih in strateških dogodkov, a to še vedno ne pomeni, da lahko napovemo prihodnost. Pomanjkanje varnosti se širi na vzhodni in južni rob zavezništva. Če se ozremo nazaj, vidimo, da so v preteklosti bili znaki, ki bi jih morali opaziti. Po nekem dogodku je zelo preprosto kazati na to, kaj bi lahko bilo bolje ali kaj bi morali takrat storiti.

Kakšne podobnosti lahko izpostavim? Oborožene sile si še vedno prizadevajo, da bi ustavile dejavnike, ki ogrožajo varnost v njihovih državah. Še vedno se najprej zatečemo k političnim argumentom in rešitvam, vojaška moč in sila se vključita šele, ko ni mogoče najti druge rešitve.

Današnja varnostna situacija, čeprav nemirna, ni enaka kot med prvo svetovno vojno. Nato je najmočnejše politično zavezništvo v zgodovini in najpomembnejši vir stabilnosti. Je rezultat druge svetovne vojne. Ko so države ugotovile, da so skupaj močnejše kot vsaka posebej, so tako

želele preprečiti možnost, da bi kadar koli prišlo do tretje svetovne vojne.

Jugovzhodna Evropa je vedno bila turbulentno okolje, v katerem se prepletajo verske, narodnostne in sociološke razlike. Mednarodna skupnost je še vedno prisotna v Bosni in Hercegovini ter na Kosovu. Kako vidite prihodnost regije in kakšni so cilji ter prednostne naloge zaveznitva v tej regiji?

Ta regija vključuje tako zavezniške kot partnerske države, ki skupaj rešujejo regionalna in mednarodna vprašanja, pri čemer si delijo meje in skupne interese.

6. in 7. novembra sem obiskal nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, skupaj z Vojaškim odborom Nata pa 27. in 28. oktobra Črno goro. Sam sem lahko videl napredek, ki ga te države partnerice Nata dosegajo na področju obrambnih reform, in osebno sem se jim zahvalil za prispevek k Natovim operacijam in misijam. Nato si skupaj z zavezniškimi in partnerskimi državami prizadeva okrepiti varnostno infrastrukturo v regiji, saj je ta naravni del evroatlantske družine. Kar se tiče Kosova, je tam Nato še vedno prisoten s svojo misijo Kfor. Za zdaj bomo s silami Kforja še naprej prispevali k varnemu in stabilnemu okolju ter svobodi gibanja na Kosovu, pri čemer tesno sodelujemo s kosovskimi organi oblasti.

3. Vrh Nata v Walesu je mimo. Sprejeti so bili pomembni dokumenti, ki opredeljujejo prihodnjo politiko zaveznitva, usmerjeno v transformacijo, s posebnim poudarkom na rusko-ukrajinski krizi ter vlogi Nata v Afganistanu po koncu Isafa. Kakšne spremembe pravzaprav prinašajo zaključki vrha v Natu zaveznitvu in njegovim članicam?

Rekel bi, da je šel Nato v zgodovini skozi štiri faze: množično maščevanje, prilagodljivo odzivanje, širitev zaveznitva in zdaj zavzemanje nove države zaveznitva na vojaški ravni. Nato se je stalno prilagajal situaciji ter iskal boljše in prilagoditve. Trenutna kriza v Vzhodni Evropi je pomenila, da so Nato in njegovih 28 držav članic sprejeli nekaj pomembnih odločitev, kot so Akcijski načrt pripravljenosti (Readiness Action Plan) in namenske sile izjemno visoke pripravljenosti (Very High Readiness Joint Task Force).

Trenutno v vzhodnem delu našega zaveznitva veljajo ukrepi varnostnih zagotovil. Ohranjamo stalno prisotnost v obliki rotacij. Pri naših članicah na vzhodu izvajamo nadzor zračnega prometa, na območje Baltskega in Črnega morja smo napotili še več ladij in letos bomo izvedli več kot 200 Natovih in nacionalnih vaj v Evropi. Trenutno razvijamo in razpravljamo o namenskih silah izjemno visoke pripravljenosti, da bi do februarja 2015 ministrstvom za obrambo zagotovili informacije za sprejemanje odločitev ter odobritev velikosti in oblike teh sil.

Skupna izjava za medije načelnika Generalštaba Slovenske vojske brigadirja Andreja Ostermana in predsedujočega Vojaškemu odboru Nata generala Knuda Bartelsa.

Visokega gosta je sprejel tudi minister za obrambo Janko Veber.

Sile bodo vključevale več tisoč pripadnikov, ki bodo lahko hitro napoteni na območje delovanja. Vzpostavljamo tudi elemente poveljevanja in kontrole na ozemlju naših vzhodnih zaveznic, predhodno pa razmeščamo tudi opremo in zaloge.

Na vrhu Nata so predsedniki držav in vlad sprejeli tudi dve pobudi: pobudo o partnerski poveztivosti (Partnership Interoperability Initiative) ter pobudo o obrambi in izgradnji zmogljivosti (Defence and Capacity Building Initiative). Delo s partnerskimi državami med Natovo misijo, na primer v Afganistanu, je pokazalo na pomembno vlogo partnerstev pri spodbujanju mednarodnega miru in varnosti.

V prihodnosti vidim več vaj in usposabljanj, več ocenjevanja politik, na podlagi česar bo Natovo zaveznitvo postalo hitrejše, bolj pripravljeno in prilagodljivejše. Še naprej bomo razvijali sodelovanje z mednarodnimi in regionalnimi organizacijami ter se vključevali v preprečevanje kriz in njihovo upravljanje ter stabilizacijo stanja po konfliktih in podpirali obnovo. Ko bo to potrebno, bomo pripravljene tudi na uporabo vojaške sile.

Na svetovno gospodarsko krizo so se članice zaveznitva odzvale z zmanjševanjem virov, namenjenih obrambi, v prehodnem obdobju pa so sprejele več ukrepov in pobud (Smart Defence, Framework Nations Concept, Connected Forces Initiative) o tem, kako z zmanjšanimi viri kratkoročno premostiti nastale težave. Se od zaveze članic (The Wales Summit Pledge on Defence Investment) pričakuje, da bodo delež BDP za obrambne izdatke postopoma dvigovale do dveh odstotkov, 20 odstotkov tega pa namenile razvoju zmogljivosti, kot je bilo sprejeto v Walesu?

Kot sem že omenil, se čez vzhodni in južni del Nata razprostira lok nestabilnosti, pojavljajo pa se tudi transnacionalne in večdimenzionalne grožnje, ki ogrožajo našo varnost. Države so se zavezale, da bodo postopoma dvignile višino sredstev za obrambo na dva odstotka bruto družbenega proizvoda in namenile 20 odstotkov obrambnih izdatkov za razvoj zmogljivosti. Besedo, ki moramo pri tem izpostaviti, je »postopnost«. Zaradi nastale gospodarske krize je ta odločitev le smernica za izdatke, ki naj bi se ji približali v desetih letih.

General Bartels se je pogovarjal s Predsednikom Republike Slovenije in vrhovnim poveljnikom obrambnih sil Borutom Pahorjem.
Foto: Karel Movrin, GŠSV

Kljub temu je pomembno izdatke za obrambo povečati, več investirati v Natove obrambne zmogljivosti in sredstva porabljati pametno, da bomo pripravljene ne glede na situacijo. To je pot naprej: združevanje naših virov in strokovnega znanja, s čimer skupaj razvijamo zmogljivosti, ki si jih sami ne bi mogli privoščiti. Take pametne ureditve, v katerih sodeluje tudi Slovenija, danes v tej regiji že poznamo. Italija in Madžarska zagotavljata zmogljivosti lovskih letal za prestrežanje (Quick Reaction Alert) za nadzor zračnega prostora, Slovenija pa zagotavlja dragocen prispevek transportnih helikopterjev v Natov bazen premestljivih sil. Helikopterji so za druge zaveznice redek vir.

Slovenija je Natova članica deset let. Trenutno za obrambo namenimo manjši delež BDP med državami članicami. Kakšno je vaše stališče do zagotavljanja finančnih virov za delovanje vojske?

Nisem tisti, ki bi državam svetoval, kako bi morale porabljati svoj denar, a naj spomnim, da ima varnost svojo ceno, vendar je cena pomanjkanja varnosti je še veliko višja. Zato so voditelji držav in vlad na vrhu

Nata v Walesu potrdili, da je v tem nepredvidljivem svetu treba čim bolj učinkovito izrabiti sredstva ter okrepiti bolj uravnoteženo delitev stroškov in odgovornosti. Zaveznice so spoznale, da varnosti ne morejo jemati kot samoumevne. Natova splošna varnost in obramba sta odvisni od tega, koliko porabljamo, in kar je še pomembnejše, kako jih porabljamo.

Liliana Brožič
Fotografije: Vekoslav Rajh
Prevod: Iris Žnidarič